

Hand-out

Prof. Dr. Niek Schuman

16 oktober 2017: 'De koninkrijksrede van Mattheüs 13'

A. Het evangelie naar Mattheüs: bronnen en structuren (het 'proprium' van M.).

B. 'Koninkrijk' en 'koninkrijksrede' (Cp. 13) bij Mattheüs.

Ad A

1. Mattheüs beschikte minstens over drie bronnen:

- 1^e. *Bron I*: Marcus, ca. 70 nChr.; gebaseerd op (onbekend) 'oerevangelie'?
- 2e. *Bron II*, samen met Lucas; gebaseerd op collectie uitspraken ('Logia').
- 3e. *Bron III*, alleen bij Mattheüs, gebaseerd op (mondelinge?) verhalen/woorden.
- Daarnaast (!) Mattheüs' eigen accenten in *compositie* en *thematiek*; zie 2.
- Ontstaanstijd Mt. (en Lucas) ca. 80 à 90 nChr., in Syrië? Palestina?

2. Structuren in EvMt.; het 'eigene':

- In uitspraken en verhalen gebruikt Mt. vaak een 'drieslag' en een 'vijfslag'.

Drieslag bijv. in begin van het 'Onze Vader' (6:9-13, zó alleen bij Mt.): 'Uw naam, uw koninkrijk, uw wil'. [In de 'Didachè', 2e E./Syrië, afgesloten met een doxologie, in volgorde 'koninkrijk, kracht, heerlijkheid'. cf. Mt. 6:13b.]

Ook in Mt. 4:23 en 9:35: onderrichten, *verkondigen*, genezen. N.B. het 'plus' in 9:35 ten opzichte van 4:23; daarop volgen roeping en uitzending leerlingen.

Inhoud van het verkondigen: 'het evangelie van het Koninkrijk'.

→ *Vijfslag* (cf. de vijfdelige Torah), met name vijf grote redes, steeds afgesloten met 'En het geschiedde toen Jezus deze woorden beëindigd had': bergrede (5-7), uitzendingsrede (10), parabelrede (13), gemeenterede (18), voleindingsrede (24-25). Laatste afsluiting: 'En het geschiedde toen Jezus al deze woorden beëindigd had'. [Al die woorden vervolgens afgesloten/bezegeld met 'Passie' en Pasen!].

'Correspondentie' tussen opening van de eerste en afsluiting van de laatste rede (5:2 en 10 enerzijds, 25: 31vv., 40: 'koninkrijk/koningschap). Ook in rede 2 en 4 zo'n 'correspondentie'. En: zij flankeren de centrale gelijkenissenrede (waarin 12 x het woordje 'koninkrijk', zie onder).

Ad B

1. Johannes de D. én Jezus proclameren '*het Koninkrijk*', Mt. 3:2; 4:17. Alleen bij Mt.

Thematisch verbinden met Mt. 6:33: 'K' als 'orde(ning)' [cf. de drieslag in 4:23/9:35; cf. ook 'K.' in bergrede en voleindingsrede; zie voor beide boven].

2. 'K.' in Mt. 13; totaal 12 keer: vss. 11; 24, 31, 33 + 44, 45, 47; 51 (1-3-3-1); en 4 keer overigens: vss. 18, 38, 41, 43.

3. Let op het voorafgaande en het volgende: 12:46-50/13:53-58. 'K.' doorbreekt de gebruikelijke verbanden.

4. Er blijft spanning – ook bij Jezus zelf? – tussen 'reeds' en 'nog niet' van het koninkrijk. Zie 'nabijgekomen' in 3:2/4:17 én bijv. 26:29, 'tot die dag...'

N.A. Schuman